

مراقبت کانگرویی^(۱)

از نوزاد نارس

گردآوری از: مهشید میرزایی تکلیمی*

مقدمه:

کودک، مشابه با جایجا کردن نوزاد کانگرو توسط مادرش می‌باشد (۷).

مراقبت کانگرویی یک روش تماس پوست با پوست برای افزایش وابستگی^(۲) والد/ شیرخوار خصوصاً در نوزادان نارس می‌باشد. روش این مراقبت بدینصورت است که نوزادان ناری که دارای وضعیت جسمانی نسبتاً خوبی می‌باشند. پس از پوشیدن کلاه و کهنه در تماس مستقیم با قفسه سینه والدین خود قرار می‌گیرند. مدت انجام آن در ابتدا ۳۰ دقیقه و به تدریج ۲-۳ ساعت در هر روز بسته به تحمل والد می‌باشد.

تولد یک نوزاد نارس تنش زیادی را برای والدین به همراه دارد. از جمله این موارد می‌توان نگرانی از عوارض زایمان زودتر از موعد، احساس گناه مادر به دلیل احساس ناتوانی در به ثمر رساندن و تکمیل دوران بارداری، دور نمودن نوزاد از مادر بلافاصله پس از تولد برای مدت طولانی و مبهم بودن روند صحیح تکاملی را نام برد.

گروه پرستاری مرکز علوم بهداشتی وینپگ در مانتیوبا^(۲) مراقبت کانگرویی را در بخشهای نوزادان برای کاهش این عوامل تنش‌زا به اجراء درآوردند. علت نامگذاری این روش اینست که روش جایجا کردن

1 - Kangaroo care

2 - winnipeg in manitoba

3 - Bonding

* کارشناس ارشد پرستاری کودکان و عضو هیئت علمی دانشکده پرستاری مامایی شهید بهشتی رشت.

فواید مراقبت کانگرویی:

ثابت شده است که مراقبت کانگرویی هم برای والدین و هم برای کودک مفید می‌باشد که فواید آن شامل موارد زیر می‌باشد:

الف) فوایدی که برای کودک دارد:

- ۱ - افزایش وابستگی کودک / والد: این مراقبت سبب ارتقاء سطح وابستگی، ارتباط متقابل و تمایل در به آغوش گرفتن^(۱) نوزادان بستری در انکوباتور و نیز افزایش تماس چشمی بین والد و کودک می‌گردد (۶).
- ۲ - افزایش میزان خواب آرام: طی تحقیقی که توسط مسمر و همکاران^(۷) (۱۹۹۷) بر روی ۲۰ والد/ شیرخوار با عنوان تأثیر مراقبت کانگرویی بر روی زمان خواب نوزاد صورت گرفت، تغییر در حالات رفتاری و شاخص‌های فیزیولوژیکی ناشی از این نوع مراقبت بررسی شد در این طرح نیمه تجربی، پیش‌آزمون و آزمون نهایی در نوزادان شرکت‌کننده طی ۴ جلسه یک ساعته برای هر کدام از موارد قبل حین و بعد از مراقبت کانگرویی انجام و هر نوزاد با خودش مقایسه گردید. روش کنترل غیرتهاجمی برای ثبت تعداد تنفس، ضربان قلب و اشباع اکسیژن استفاده گردید تغییر حالات رفتاری نیز براساس تجزیه و تحلیل اطلاعات مشخص شد نتیجه این تحقیق نشان‌دهنده افزایش معنی دار زمان خواب نوزادان در طی مراقبت کانگرویی در مقایسه با قبل از دریافت آن و کاهش بیقراری، آینه، برادیکاردی و ثابت ماندن اشباع اکسیژن در طی انجام مراقبت بود (۳).

کودک در وضعیت عمودی^(۱) به نحوی قرار می‌گیرد که به راحتی بتواند ضربان قلب والد را حس کند. این نوع تماس باعث گرم نگهداشتن کودک و افزایش وابستگی بین آنها می‌گردد. هیچگونه خطر جسمی ناشی از مراقبت کانگرویی در نوزادان نارس گزارش نشده است، علاوه بر این پدران نیز می‌توانند در اجرای آن مشارکت داشته باشند (۲).

مراقبت کانگرویی ابتدا توسط ری و مارتینز^(۲) (۱۹۸۳) در کلمبیا انجام شد علت آن قرار گرفتن بیش از یک نوزاد در هر انکوباتور (بدلیل کمبود امکانات موجود) و افزایش خطر عفونت به دلیل این تراکم در نوزادان نارس بود.

با توجه به تحقیقات انجام شده، مراقبت کانگرویی یک تجربه مفید و کم هزینه بوده و انجام آن به تمامی مادران و پدران علاقمند توصیه می‌شود. چون علاوه بر مشارکت والدین در مراقبت از نوزاد باعث کاهش عوامل تنش‌زا نیز می‌گردد. امروز مراقبت کانگرویی در بخشهای مراقبت ویژه نوزادان^(۳) آفریقا، کانادا، اروپا، آمریکا و آمریکای جنوبی انجام می‌شود و تحقیقات نشان داده‌اند که این روش در کشورهای توسعه نیافته تأثیر بیشتری دارد (۳).

توصیه می‌شود در بخشهای مراقبت ویژه نوزادان و شیرخوارگاههای^(۴) بیمارستان زنان، نوزادانی که وضعیت جسمانی مناسبی داشته، کمتر از ۱۵۰۰ گرم وزن دارند و برای تنفس نیاز به اکسیژن درمانی ندارند بهتر است تحت این نوع مراقبت قرار گیرند. البته برای نوزادانی که به وسیله اکسیژن و یا فشار مثبت مداوم^(۵) تنفس می‌کنند نیز می‌توان با احتیاط، مراقبت کانگرویی را انجام داد.

1 - Upright Position

2 - Rey & Martinez

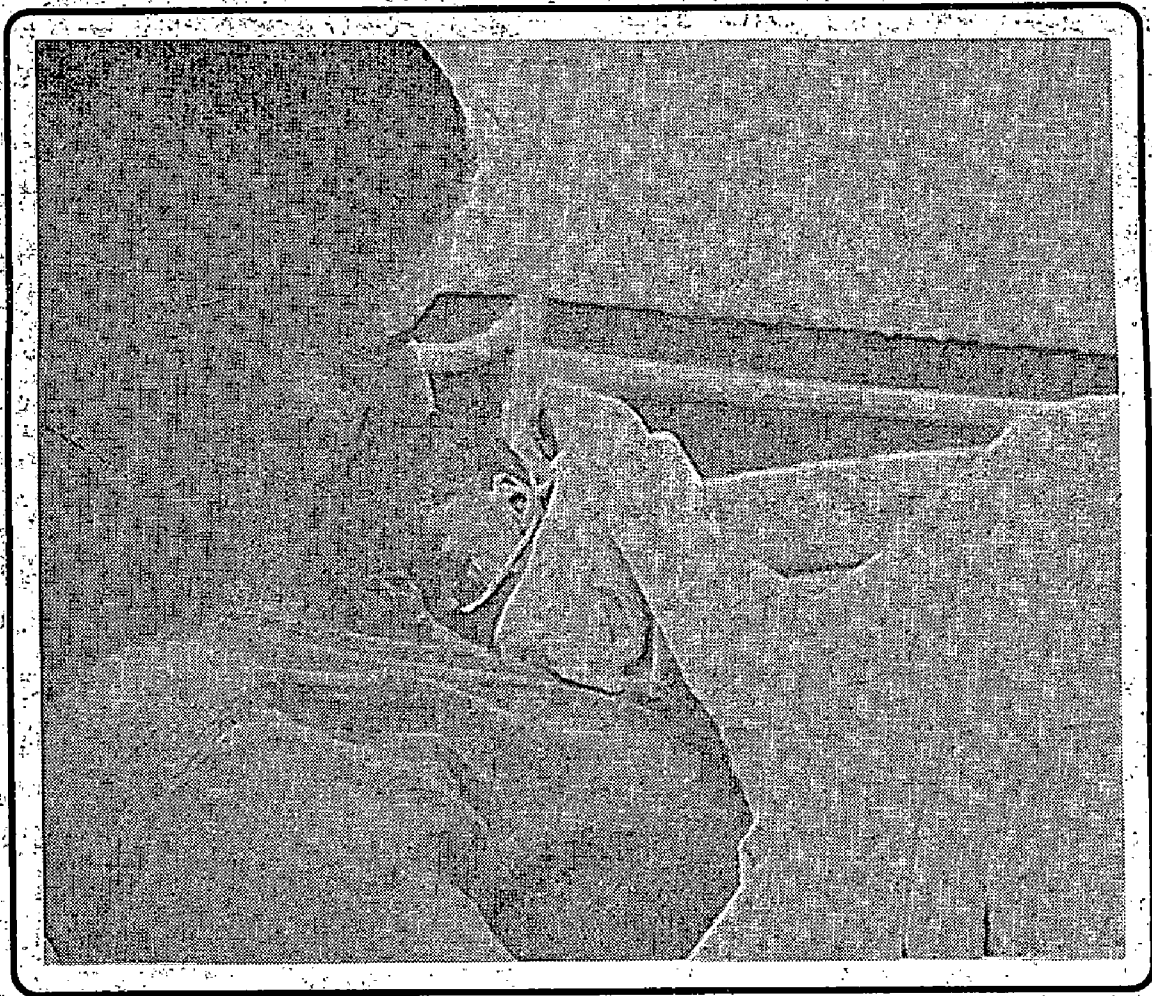
3 - Neonatal Intensive care unit (NICU)

4 - Intermediate care nursery (IMCN)

5 - Continuous Positive pressure

6 - Cuddling

7 - Messmer, et al

گزارش نمود و نیز نشان داد کودکانیکه به دستگاه تهویه مصنوعی وصل بوده و مراقبت کانگرویی دریافت کرده‌اند، بدون افزایش نیاز به اکسیژن قادر به جابجایی و تغیز وضعیت بوده‌اند. همچنین گال و همکاران^(۳) (۱۹۹۸) ثابت کردند نوزادانی که این مراقبت را دریافت می‌کنند ضربان قلب منظم‌تری نسبت به بقیه دارند. بنابراین مراقبت کانگرویی در هماهنگی بین ضربان قلب و تنفس نقش دارد (۶).

۴ - تنظیم درجه حرارت و افزایش شیردهی: مراقبت کانگرویی باعث گرم نگهداشته شدن نوزاد می‌شود. بوئر و همکاران^(۴) (۱۹۹۷) نشان دادند که تماس پوست

۳ - کاهش آپنه، برادیکاردی و برادی آپنه: نوزادان نارس مراحل سختی را برای ایجاد هماهنگی بین ضربان قلب و تنفس می‌گذرانند که به آن کوپلینگ^(۱) می‌گویند. افزایش ضربان قلب می‌تواند باعث افزایش آپنه (فقدان موقت تنفس) گردد که در اینصورت وضعیت عمودی نوزاد، در حالیکه سر وی بر روی قفسه سینه مادر قرار گرفته است باعث تسهیل در امر تنفس می‌گردد.

طبق آخرین تحقیقات انجام شده در سوئد نشان داده شده که نوزادان رسیده مبتلا به دیسترس تنفسی که تحت دستگاه تهویه مصنوعی قرار دارند، اگر بلافاصله پس از تولد در وضعیت کانگرویی قرار گیرند، مشکل تنفسی آنها در عرض ۴۸ ساعت برطرف خواهد شد.

لاندرینگتون^(۲) (۱۹۹۸) ۴ مورد کاهش آپنه در نوزادان مبتلا به دیسترس تنفسی تحت مطالعه خود را

1 - Cupling

2 - Lundington

3 - Gale, et al

4 - Baure, et al

هیجان و شادمانی را ابراز داشتند. حتی برخی از آنان اظهار داشتند که پس از تولد نوزاد اولین بار است که او را دوست دارند (۷).

۲ - تداوم شیردهی: تحقیقات نشان دادند که مراقبت کانگرویی سبب افزایش ترشح اکسی توسین، تحریک ترشح پرولاکتین و افزایش ترشح شیر می‌شود.

۳ - احساس راحتی در مراقبت از کودک.

۴ - افزایش حس کنترل و اعتماد به نفس در زمینه مراقبت. از نوزاد در معرض خطر.

۵ - توانایی تطابق با عوامل تنش‌زا.

نتیجه‌گیری نهایی:

با توجه به فواید فیزیولوژیک و عاطفی مراقبت کانگرویی برای نوزاد و والدین می‌توان گفت که این روش به والدین فرصت می‌دهد که ارتباط مؤثری با نوزاد داشته باشند پرستاران می‌توانند این مراقبت مفید را به والدین آموزش دهند. بنابراین احساس می‌شود که استفاده از مراقبت کانگرویی بعنوان یک مراقبت پرستاری همراه با حمایت والدین در جهت انجام آن، اثرات مثبتی بر این شیرخواران داشته باشد.

منابع:

1. Brietbach,k(1993), **Iowa Mealth book: Pediatrics.**
2. Mc Kinny, E.S. etal (2000), **Maternal child nursing,** saunders company.
3. Messmer, P. etal (1997). Effect of kangaroo care on sleep time for Neonates, **Pediatric Nursing** , Jul - Aug Vol:23 No:4 PP: 48-14.
4. Wong, Donva L(1999), **Whaley & wong nursing care of infant & children,** six edition, Mosby's company.
5. <http://www.Breastfeeding.com>
6. <http://www.cmunity.com/premature/baby/kangakaia.Htm>
7. [hHP://www.umanitoba.ca/womensHealth/kangaroo.Ltm](http://www.umanitoba.ca/womensHealth/kangaroo.Ltm)

با پوست به مدت یکساعت، هیچ نوع استرس سرمایی به نوزادان نارس وارد نمی‌کند.

نوزادان نارس کوچکتر از ۳۴ هفته، با پستان مادر بهتر از بطری تغذیه می‌کنند، زیرا قادر به کنترل جریان شیر سرازیر شده از بطری نیستند. با انجام مراقبت کانگرویی توانایی بلع و مکیدن شیرخواران افزایش می‌یابد. کومز و همکاران^(۱) (۱۹۹۸) نشان دادند که مراقبت کانگرویی به مدت بیش از ۵۰ دقیقه باعث افزایش تعداد دفعات شیردهی، دستیابی به شیر و ترشح شیر می‌شود (۶).

۵ - افزایش وزن و کوتاه شدن مدت اقامت در بیمارستان: بخش مراقبت ویژه یک محیط شلوغ و پر سر و صدا است و باعث اختلال خواب نوزاد می‌گردد. مراقبت کانگرویی به کودک اجازه می‌دهد تا در خواب عمیق فرو رود و انرژی خود را برای فعالیتهای مهم‌تر، از جمله افزایش وزن ذخیره سازد. این افزایش وزن باعث کم شدن مدت اقامت در بیمارستان می‌شود نتیجه تحقیق چارپک و همکاران^(۲) نشان داد که مدت اقامت در بیمارستان در نوزادانی که مراقبت کانگرویی دریافت کردند بخصوص در نوزادان با وزن کمتر از ۱۸۰۰ گرم به نسبت گروه شاهد کوتاهتر بوده است که این خود باعث کاهش هزینه‌های بستری برای بیمارستان و والدین می‌شود (۶).

۶ - تکامل سلولهای مغزی: مراقبت کانگرویی در نوزادان نارس با افزایش ثبات عملکرد قلب و تنفس همراه است و طبق بررسی لاندینگتون این نوع مراقبت باعث ذخیره انرژی نوزاد و نیز تکامل سلولهای مغزی می‌گردد (۴).

ب) فوایدی که برای والدین دارد:

۱ - افزایش وابستگی کودک / والد: مراقبت کانگرویی می‌تواند تغییرات فیزیولوژیک ناشی از بارداری بعد از زایمان را تسهیل و نقش مادری را افزایش دهد. والدینی که مراقبت کانگرویی را تجربه کرده‌اند نوعی